

BEMORLARNI TEKSHIRISH**ASOSIY BOSQ'ICHLARI****BEMOR KASALLIK TA-**
RIXINING TUZILMASI**QO'SHIMCHA TEKSHIRISH**
USULLARI**AKADEMIK KASALLIK TA-**
RIXINING TUZILMASI**ODDIY TESTLAR****MURAKKAB TESTLAR****MULTIMEDIYALI TESTLAR****MUALLIFLARDAN**

KASALLIK TARIXI — sub'yektiv va ob'yektiv ma'lumotlarni tizimli yig'indisi bo'lib bu bemoring oldingi, hozirgi va kelajakdagi sog'lig'i haqida ma'lumot beradi. Tizimli bayon etish uchun kasallik tarixinining quyidagi bo'limlari bo'ladi: Pasport qismi, shikoyatlari, kasallik rivojlanish tarixi, hayot tarixi, bemorni ob'yektiv tekshirish, dastlabki tashxis.

Xirurgik bemorlarni tekshirishdagi umumiylar qoidalari bilan bir qatorda o'ziga xos tomonlari ham bor. Bu ayrim xirurgik kasalliklarni o'ziga xos kechishi bilan asoslanadi — ularning qisqa muddatda rivojlanishi va og'ir asoratlar keltirib chiqarishi, bu o'z vaqtida tashxis qo'yish va davolash ishlarini olib borishni talab qiladi. Bundan tashqari xirurgik davolash usullarini o'ziga xosligini ham hisobga olish kerak (jarohatning borligi va boshqa lokal patologik o'zgarishlar). Ushbu o'quv metodik qo'llanma "UMUMIY XIRURGIYA" fanidan talabalarga amaliy darslar o'tish uchun asosiy adabiyot sifatida yaratildi. Ushbu o'quv metodik qo'llanma Toshkent Tibbiyot Akademiyasi markaziy metodik komissiyasi tomonidan ko'rib chiqildi va tasdiqlandi. Ushbu o'quv metodik qo'llanmada uch darajali murakkablikdagi test topshiriqlari bo'lib bular o'quv jarayonidagi oraliq va yakuniy nazorat testlari bazasiga kiritilgan.

BEMORLARNI TEKSHIRISH ASOSIY BOSQICHLARI

Xirurgik bemorlarning barcha tekshirishlarini sxematik ifoda etish uchun bir nechta bosqichlarga (bo'lim) bo'lamiz.

I BOSQICH — BEMORNI BIRLAMCHI TEKSHIRISH shundan iboratki shifokor bemorning sub'yektiv (bemor so'zidan) va ob'yektiv (shifokor tomonidan aniqlanadi) belgilarini o'ziga xosligini aniqlaydi. Ushbu belgilarga asoslanib dastlabki tashxis qo'yiladi. Tekshirishlar natijasi qabul bo'limi yozuvi ya'ni—kasallik tarixining asosini tashkil qiladi.

II BOSQICH — BEMORNI QO'SHIMCHA TEKSHIRISH. Birlamchi tekshirishlarda aniqlangan o'ziga xosliklar, dastlabki tashxis asosida qo'shimcha tekshirishlar rejasi tuziladi.

III BOSQICH — BEMORNI DINAMIK KUZATISH bemorning birlamchi muhokamasidagi a'zo va tizimlarning holatini tasdiqlashda yoki inkor etishda va asosiy tashxisni qo'yishda yordam beradi.

IV BOSQICH — YAKUNIY TASHXIS QO'YISH. Yakuniy tashxis quyidagi-larga asosan qo'yiladi - dastlabki tashxis, bemorni tekshirishdagi va dinamik kuzatishlardagi qo'shimcha ma'lumotlar asosida.

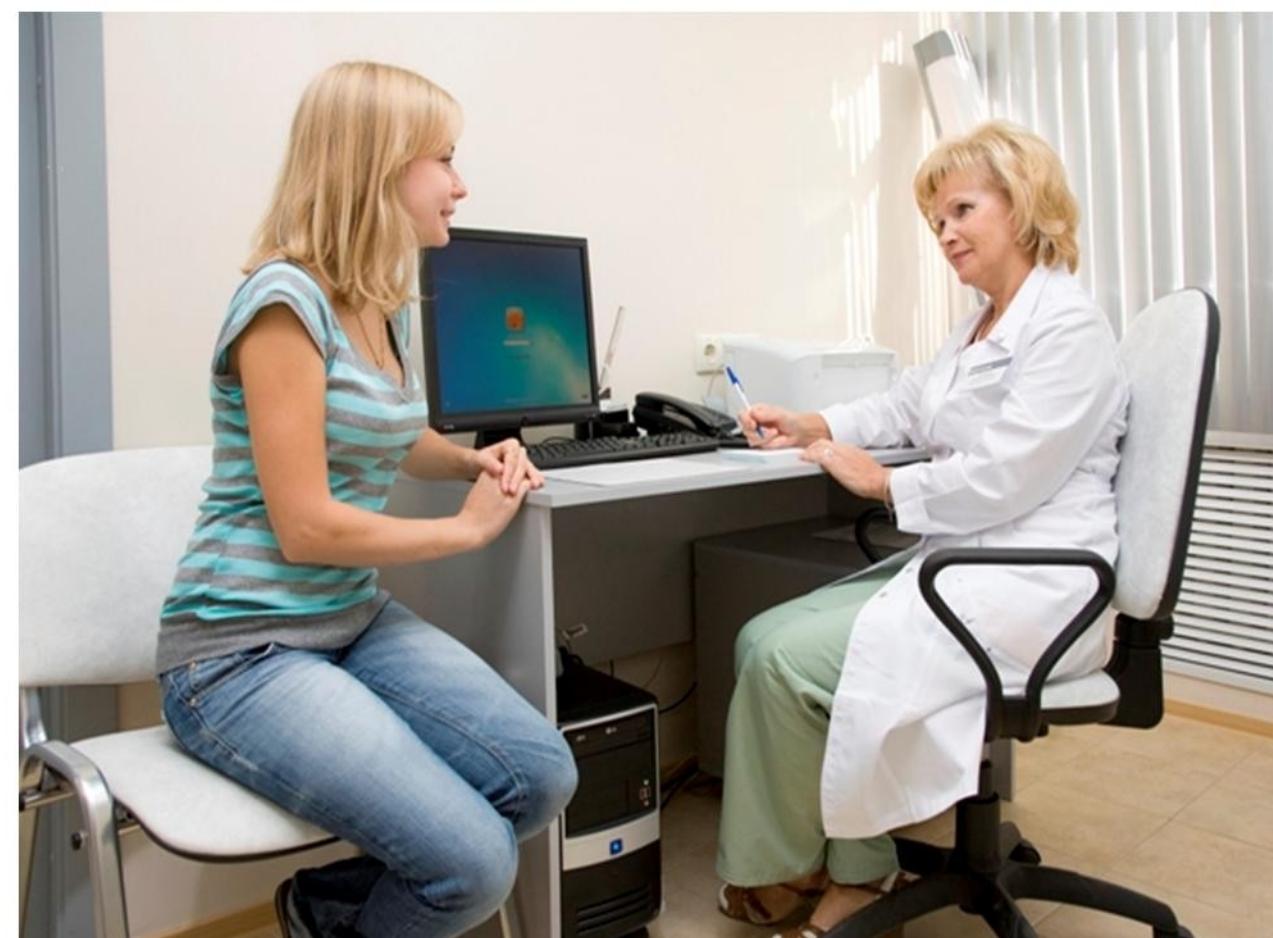
BEMOR KASALLIK TARIXINING TUZILMASI PASSPORT QISMI

Kasallik tarixining passport qismi davolash muassasasining qabul bo'limida hamshira tomonidan amalga oshiriladi. Bunda ma'lumotlar bevosita bemorning o'zidan, qarindoshlaridan va shaxsini tasdiqlovchi hujjatlardan (pasport, shaxsini tasdiqlovchi guvohnoma va boshq.) to'ldiriladi.

Kasallik tarixining passport qismi **quyidagi punktlardan iborat bo'lishi kerak:**

1. Familyasi, ismi, otasining ismi,
2. Yoshi,
3. Kasbi,
4. Yashash joyi,
5. yotgan kuni va soati,
6. bemor kim tomonidan yuborilgan,
7. yuborgan muassasa tashxisi.

Passport qismining oxirgi bo'limlari katta klinik ahamiyatga ega. Murojaat qilgan kuni va yuborgan muassasa tashxisi bemorning ahvolini, kasallik xarakterini (xirurgik, urologik, ginekologik va boshq.) taxminiy baholashda va tezda davolash muolajalarini boshlashda ahamiyatli.

QO'SHIMCHA TEKSHIRISH USULLARI

Tekshirish rejası (turi, hajmi va qo'shimcha tekshirish usullarining qo'llanilish tartibi) dastlabki tashxis qo'yilganidan keyin tuziladi. Uning maqsadi — **maksimal aniq klinik tashxis qo'yish**.

TEKSHIRISHNING UMUMIY TARTIB QOIDALARI

Xirurgik bemorni tekshirishda ***uchta asosiy muammoni*** yechimini topishni aniqlab olish kerak:

1. tekshirish muddatini,
2. tekshirishning ratsional hajmini,
3. diagnostik usullarining qo'llanilish ketma-ketligini.

Kasallik xarakteri va bemorning og'irligidan kelib chiqqan holda tekshirishlar ***zudlik bilan*** va ***rejali*** olib borilishi mumkin.

AKADEMIK KASALLIK TARIXINING TUZILMASI

AKADEMIK KASALLIK TARIXI— kasallik tarixining bu turi asosiy bo'lilmardan tashqari qo'shimcha talabaning tashxis qo'yishdagi o'z fikrlarini bayon qila oladi. Masalan, aniqlangan simptom va sindromlarni adabiyot ma'lumotlari bilan solishtiradi. Akademik kasallik tarixining asosiy qismlari quyidagilar:

- Pasport qismi,
- Shikoyatlar: asosiy, tizim va a'zolar bo'yicha so'rash,
- Kasallik tarixi (anamnesis morbi),
- Hayot tarihi (anamnesis vitae),
- Bemorni ob'yektiv tekshirish usullari (status presents objectives),
- Patologik o'choq joylashgan a'zo yoki tananing qismlari tasviri (status localis),
- Dastlabki tashxis (aniq ifodalash): asosiy kasallik, hamroh kasalliklar, asoratlar.
- Qo'shimcha tekshirish usullari ma'lumotlari va konsul'tantlar xulosasi,
- Klinik tashxis (aniq ifodalang): asosiy kasallik, hamrox kasalliklar, asoratlar.
- Klinik tashxis va differensial tashxisni asoslash,

1. Bemorlarni qo'shimcha tekshirish usullarini ko'r-sating?

- 1) perkussiya
- 2) subektiv rekshirish
- 3) laborator tekshirish
- 4) auskultasiya
- 5) palpasiya

2. Funksional tekshirish usulini ko'rsating?

- 1)siydik tahlili
- 2)sistoskopiya
- 3)qon tahlili
- 4)bronxoskopiya
- 5)elektroensefalografiya

3. Rentgenologik tekshirishda nima aniqlanadi?

- 1)qondagi qand miqdori
- 2)patologik oqma yo'l
- 3)qon ketish manbasi
- 4)yumshoq to'qimalar holati
- 5)qonda fermentlar miqdori

4. Endoskopik tekshirish usulni ko'rsating?

- 1) ossilografiya
- 2) angiografiya
- 3) elekrokardiografiya
- 4) aortokoranarografiya
- 5) gastroduodenoskopiya

5. Funksional tekshirish usullariga nima kiradi?

- 1) ossilografiya
- 2) kolonoskopiya
- 3) angiografiya
- 4) rengenografiya
- 5) endoskopiya

6. Umumklinik tekshirish usulini ko'rsating:

- 1)kompyuter tomografiya
- 2)umumiy ko'rik
- 3)laborator tekshirish
- 4)rentgenologik tekshirish
- 5)ultratovush tekshirish

7. Sub'yektiv tekshirish usuliga kiradi:

- 1) palpasiya
- 2) kompyuter tomografiya
- 3) endoskopik tekshirish
- 4) anamnez yig'ish
- 5) ultratovush tekshirish

8. Sub'yektiv tekshirishda nima aniqlanadi?

- 1)siydik tahlili
- 2)teri qoplamasi holati, tildagi o'zgarishlar
- 3)qonda ALT va AST miqdori
- 4)qonda qand va oqsil miqdori
- 5)likvor tahlili

9. Qaysi usul yordamida biopsiya materiali o'r甘iladi?

- 1)YMR tomografiya
- 2)kompyuter tomografiya
- 3)radioizatop usul
- 4)histologik
- 5)ultratovush usulida

10. Auskultasiyada nima aniqlanadi?

- 1)a'zolarda timpanik tovush
- 2)bo'g'iq tovush
- 3)perkutor tovush
- 4)to'mtoq perkutor tovush
- 5)A'zolardan chiquvchi shovqinlarni

11. Qo'shimcha tekshirish usullariga kiradi:

- 1)kompyuter tomografiya
- 2)perkussiya
- 3)auskultasiya
- 4)palpasiya
- 5)ko'rik

12. «Anamnesis morbi» nimani anglatadi?

- 1)kasallikning ko'rinishi
- 2)kasallikning rivojlanishidagi o'ziga xosligi
- 3)kasallikning rivojlanish tarixi
- 4)shifokor va bemor etikasi
- 5)shifokorning madaniyati

13. Bemorlarni tekshirishdagi eng oddiy usul:

- 1)ko'rik
- 2)palpasiya
- 3)perkussiya
- 4)auskultasiya
- 5)laborator tekshirishlar

14. «Anamnesis vitae»ga qanaqa ma'lumotlar yig'iladi?

- 1)teri qoplami rangi
- 2)limfa tomirlari holati
- 3)yomon odatlar
- 4)mahaliy haroratning oshishi
- 5)ko'krak qafasi shakli

15. Xirurgik infeksiyada palpator nima aniqlanadi?

- 1)sistolo-diastolik shovqin
- 2)sustlashgan nafas
- 3)patologik hosilalar
- 4)hayot tarixi
- 5)ko'krak qafasining shakli

16. Datlabki yuzaki palpasiyada nima aniqlanadi?

- 1)ichki a'zolar tuzilishi
- 2)tashqi nafas olish
- 3)ho'ppoz
- 4)og'riqli zona va nuqtalar
- 5)yomon odatlar

17. Ishqorli va kislotali fosfatazani qanday tahlil yordamida aniqlanadi?

- 1) qonning immunologik tahlilida
- 2) qonning bioximik tahlilida
- 3) siydikning bakteriologik tahlilida
- 4) ekssudatning sitologik tahlilida
- 5) yiringning bakteriologik tahlilida

18. Qaysi tekshirish usuli uchun o'sma yuzasidan surtma olinadi?

- 1)biopsiya
- 2)sitologik tahlil
- 3)perkussiya
- 4)pal'pasiya
- 5)autopsiya

19. Qaysi tashxis umumklinik va qo'shimcha tekshirish usullari ma'lumotlarini o'z ichiga oladi?

- 1)dastlabki tashxis
- 2)sitologik tashxis
- 3)histologik tashxis
- 4)klinik tashxis
- 5)potomorfologik tashxis

20. Qaysi tekshirish usuli yordamida 10-12 sm chuqurlikkacha joylashgan o'smani aniqlasa bo'ladi?

- 1)elektrokardiografiya
- 2)EXO kardiografiya
- 3)funksional usullar
- 4)rentgenologik usullar
- 5)ultratovush usuli

21. Quyidagilardan qaysi biri qo'shimcha tekshirish usuliga kiradi:

- 1)kompyuter tomografiya
- 2)perkussiya
- 3)ko'rik
- 4)palpasiya
- 5)auskultasiya

22. Quyidagi qaysi tekshirish usullari yordamida klinik tashxis qo'yiladi?

- 1) asosiy va hamroh kasalliklar asoratiga asoslanib
- 2) qo'shimcha tekshirish usullariga asoslanib
- 3) faqat asosiy tekshirish usullariga asoslanib
- 4) umumklinik va qo'shimcha tekshirish usullariga asoslanib
- 5) faqat laborator tahlillar natijasiga asoslanib

23. «Anamnesis morbi»da qanaqa ma'lumotlar yig'iladi?

- 1)bemorning klinikaga murojaat qilgandan boshlab hatti harakatlari
- 2)allergik reaksiyalari haqida ma'lumot
- 3)kasallik rivojlanishidagi ma'lumotlar
- 4)shikoyatlar
- 5)Bemor hayoti haqida tushunchalar

24. Qaysi tekshirish usuli yordamida qorin bo'shlig'ida suyuqlik yig'ilishini «qurbaqa qorni» aniqlash mumkin?

- 1) palpasiya
- 2) anamnez
- 3) auskultasiya
- 4) kompyuter tomografiya
- 5) ko'rik

25. Bemorni ko'rik paytida quyidagilardan qaysi bini aniqlasa bo'ladi?

- 1)har bir a'zodan chiqayotgan tovushni
- 2)ichki infeksiyalarni
- 3)tananing og'riqli joylarini
- 4)teri, teri osti yog' kletchatkasi, mushak va suyaklar rivojlanishi
- 5)yurak va o'pkadagi shovqinlar

26. O'tkir xirurgik infeksiyada umumiylon qon tahlilida qanday o'zgarishlar kuzatiladi?

- 1)leykositoz rivojlanish stadiyalari
- 2)leykositar formulaning chapga siljishi leykopeniya bilan
- 3)leykositar formulaning o'nga siljishi leykopeniya bilan
- 4)leykositar formulaning chapga siljishi leykositoz bilan
- 5)leykositar formulaning o'nga siljishi leykositoz bilan

27. O'pka absessida qaysi diagnostik usul ishlataladi?

- 1)kompyuter tomografiya
- 2)EXO kardiogrifiya
- 3)elektroensefalografiya
- 4)angiografiya
- 5)fibrogastroduodenoskopiya

28. Ob'yektiv tekshirish usulida quyidagilardan qaysi biri aniqlanadi?

- 1) umumiy holsizlik
- 2) ko'ngil aynash
- 3) puls
- 4) bosh og'rishi
- 5) uyquchanlik

29. Xirurgik infeksiyada palpasiya usuli bilan qanday patologik jarayon aniqlanadi?

- 1)bemor pulsi
- 2)umumiylar haroratning oshishi
- 3)tananing turli qismlaridagi og'riqlar
- 4)diareya
- 5)teri rangi

30. Perkussiyada nima aniqlanadi?

- 1) Travmalarda turli hil a'zolarda suyuqlik yig'ilishi
- 2) Kovak a'zolar yallig'lanishi
- 3) gipertermiya
- 4) Bo'shliqlarga qon quyilishi
- 5) To'qimalar qattiqlashishi va yumshashi

1. Bemorni ko'rik paytida qaysi simptomlar aniqlanadi?

- 1)bemor qadam tashlashi
- 2)arterial bosim
- 3)ko'z va qorachiqlar holati
- 4)yurak toni
- 5)ichak peristaltikasi

Javoblar:

1-2	1-3
1-4	1-5
2-3	2-4
2-5	3-4
3-5	

2. Travmalarda palpasiya yordamida nima aniqlanadi?

- 1)qizarish
- 2)patologik harakat
- 3)vezikulyar shovqin
- 4)singan suak va parchalarining shirqillashi
- 5)ekssudat xarakteri

Javoblar:	
1-2	1-3
1-4	1-5
2-3	2-4
2-5	3-4
3-5	

3. Oyoq arteriyalari kasalliklarida qanday o'zgarishlar aniqlanadi?

- 1)trofikaning buzilishi
- 2)buyrak faoliyatining buzilishi
- 3)teri o'smalari
- 4)giperemiya
- 5)teri qoplami rangi o'zgarishi

Javoblar:

1-2	1-3
1-4	1-5
2-3	2-4
2-5	3-4
3-5	

4. Mahsus asbob uskunalarsiz bemorlarni tekshirish usullarini ko'rsating.

- 1)ko'rik
- 2)perkussiya
- 3)auskultatsiya
- 4)arteial bosimni o'lhash
- 5)markaziy venoz bosimni o'lhash

Javoblar:	
1-2	1-3
1-4	1-5
2-3	2-4
2-5	3-4
3-5	

5. Xirurgik infeksiyalarda palpasiya yordamida nima aniqlanadi?

- 1)tirnoq plastinkasi o'sishi va shakli
- 2)teri qoplamidagi mahalliy harorat
- 3)teri qoplami rangi
- 4)regionar limfa tugunlari holati
- 5)ekssudat xarakteri

Javoblar:

1-2	1-3
1-4	1-5
2-3	2-4
2-5	3-4
3-5	

6. Yuzaki palpasiyada qaysi simptomlar aniqlanadi?

- 1) oshqozon osti bezi konturlari
- 2) qorin old devoir mushklari tonusi
- 3) ichki a'zolar strukturasi
- 4) churralar borligi
- 5) qorin pardasi yallig'lanish simptomlari
- 6) diafragmal churralar

Javoblar:	
1-2-3	1-3-4
1-4-5	1-5-6
2-3-4	2-4-5
2-5-6	3-4-5
3-4-6	4-5-6

7. Ob'yektiv tekshirish usullarini ko'rsating?

- 1)«anamnesis morbi»
- 2)perkussiya
- 3)auskultasiya
- 4)«anamnesis vitae»
- 5)bemor shikoyatlari
- 6)pal'pasiya

Javoblar:	
1-2-3	1-3-4
1-4-5	1-5-6
2-3-6	2-4-5
2-5-6	3-4-5
3-4-6	4-5-6

8. «anamnesis morbi» yig'ayotgan quyidagilar aniqlanadi:

- 1)kasallik boshlanishi
- 2)nasliy kasalliklar
- 3)yomon odatlar
- 4)kasallik simptomlari o'zgarishi
- 5)dorilarga allergiyasi
- 6)kasallik simptomlarini rivojlanishi

Javoblar:

1-2-3	1-3-4
1-4-5	1-4-6
2-3-4	2-4-5
2-5-6	3-4-5
3-4-6	4-5-6

9. «Anamnesis vitae»da quyidagilar aniqlanadi.

- 1)bemorning ish joyi va kasbi
- 2)allergik reaksiyalar borligi
- 3)bemorni shifohonaga murojaat qilgan vaqtি
- 4)muolajalar ro'yhati
- 5)nasliy kasalliklari borligi
- 6)bemorning asosiy va qo'shimcha shikoyatlari

Javoblar:

1-2-3	1-2-5
1-2-6	1-3-4
2-3-4	2-4-5
2-5-6	3-4-5
3-4-6	4-5-6

10. To'g'ri ichakni barmoq bilan tekshirganda nimalar aniqlanadi?

- 1)o'tkir appendisit
- 2)ichki gemoroidal tugunlar
- 3)yo'g'on ichak o'smalari
- 4)ichak gangrenasi
- 5)ichak ampulyar qismidagi hosila (o'sma)
- 6)sfinkter tonusi

Javoblar:

1-2-3	1-2-5
1-2-6	1-3-4
2-3-4	2-4-5
2-5-6	3-4-5
3-4-6	4-5-6

11.Xirurgik infeksiyada palpator quyidagi belgilar aniqlanadi.

- 1)mushaklar tonusi
- 2)Infiltrat holati
- 3)tomir ichki devori
- 4)qon aylanish turbulentligi
- 5)mahalliy gipertermiya
- 6)ekssudat xarakteri
- 7)patologik hosilalar
- 8)ekssudat miqdori

Javoblar:

1-2-3-6	1-2-4-8
1-2-5-7	1-3-4-6
2-3-4-6	2-4-5-7
2-3-5-8	2-3-7-8
3-4-5-6	1-4-5-6

12.O'tkir xirurgik infeksiyalarda umumiy qon tahlilidagi asosiy o'zgarishlar.

- 1)Qonda plazmatik hujayralarning paydo bo'lishi
- 2)ECHT tezlashgan
- 3)leykopeniya
- 4)leykositar formulaning o'nga siljishi
- 5)leykositar formulaning chapga siljishi
- 6)ECHT susaygan
- 7)leykositoz
- 8)limfositoz

Javoblar:

1-2-3-6	1-2-4-8
1-2-5-7	1-5-7-8
1-3-4-8	1-4-5-7
2-3-5-8	2-3-7-8
3-4-5-6	1-4-5-6

13. Funksional tekshirish usullarini ko'rsating.

- 1) kompyuter tomografiya
- 2) YMR tomografiya
- 3) elektrokardiografiya
- 4) elektroensefalografiya
- 5) ultratovush tekshirish
- 6) arterial bosimni tekshirish
- 7) ossilografiya
- 8) Radioizatop tekshirish

Javoblar:	
1-2-3-6	1-2-4-8
1-2-5-7	2-5-7-8
2-3-4-8	3-4-5-7
2-3-5-8	2-3-7-8
3-4-6-7	1-4-5-6

14. Bemorni tekshirishdagi asosiy usullarni ko'rsating.

- 1)endoskopik tekshirish usullari
- 2)ultratovush diagnostika
- 3)perkussiya
- 4)auskultasiya
- 5)ko'rik
- 6)angiografiya
- 7)palpasiya
- 8)flebografiya

Javoblar:

1-2-3-6	1-2-4-8
1-2-5-7	2-5-7-8
2-3-4-8	3-4-5-7
2-3-5-8	2-3-7-8
3-4-6-7	1-4-5-6

15. Xirurgik kasallik tarihi bo'limlarini ko'rsating?

- 1) mahalliy status
- 2) kasallik tarixi
- 3) instrumental status
- 4) laborator status
- 5) bemorning hayot tarihi
- 6) o'lim oldi epikrizi
- 7) ob'yektiv tekshirish
- 8) murojaat qilgandagi epikriz

Javoblar:	
1-2-3-6	1-2-4-8
1-2-5-7	2-5-7-8
2-3-4-8	3-4-5-7
2-3-5-8	2-3-7-8
3-4-6-7	1-4-5-6

1.Qaysi tekshirish usuli rasmida aks etgan?

- 1) perkussiya
- 2) auskultasiya
- 3)akkupunktura
- 4)palpasiya
- 5)endoskopiya

2.Rasmida aks etgan tekshirish usuli qanday nomlanadi?

- 1)palpasiya
- 2)auskultasiya
- 3)perkussiya
- 4)rektal tekshirish
- 5)ultratovush tekshirish

3.Quyidagi diagnostik asbob yordamida nima natija aniqlanadi?

- 1)angiografik tuzilmalar aniqlanadi
- 2)hosilalarning exotuzilishi aniqlanadi
- 3)mikroskopik tuzilmalar aniqlanadi
- 4)rentgenologik tuzilmalar aniqlanadi
- 5)funksional aktivlik aniqlanadi

4.Bemorlarni tekshirishdagi qaysi usul rasmda aks etgan?

- 1)invaziv bo'Imagan
- 2)aralash usul
- 3)konservativ
- 4)invaziv
- 5)barcha javob to'g'ri

5.Quydagi diagnostik asbob yordamida nima aniqlanadi?

- 1)mikroskopik tuzilmalar aniqlanadi
- 2)angiografik tuzilmalar aniqlanadi
- 3)rentgenologik tuzilmalar aniqlanadi
- 4)hosilalarning exotuzilishi aniqlanadi
- 5)funksional aktivlik aniqlanadi

6.Rasmda ko'rsatilgan shifokor qaysi mutahasislikga kiradi?

- 1)ginekolog
- 2)patologoanatom
- 3)angioxirurg
- 4)shoshilinch tibbiy yordam shifokori
- 5)pediatr

7. Quyidagi tibbiy yordam ko'rsatiladigan ambulator tashkilot nomimi ayting?

- 1)ambulator punkt
- 2)feldsherlik punkti
- 3)travmotologik punkt
- 4)xirurgik punkt
- 5)onkologik dispanser

XIRURGIK BEMORLARNI TEKSHIRISH ASOSIY QOIDALARI

XIRURGIK BEMORLARNI TEKSHIRISH ASOSIY QOIDALARI